

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zriaďovanie sietí organizácií občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne“

(2009/C 27/29)

Pani Benita Ferrero-Waldner, členka Európskej komisie zodpovedná za vonkajšie vzťahy a Európsku susedskú politiku, požiadala listom z 15. júla 2007 Európsky hospodársky a sociálny výbor v súlade s článkom 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému

„Zriaďovanie sietí organizácií občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne“.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko dňa 12. júna 2008 Spravodajcom bol pán Manoliu a pomocným spravodajcom bol pán Mitov.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 446. plenárnom zasadnutí 9. a 10. júla 2008 (schôdza z 9. júla) 143 hlasmi za, 1 hlas proti, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 Cieľom iniciatívy Čiernomorská synergie je zamerať politickú pozornosť na región a využiť nové príležitosti, ktoré prinieslo členstvo Rumunska a Bulharska v EÚ. Čiernomorská synergie sa sústreďuje na päť oblastí: dobrá administratívna správa, doprava, energetika, životné prostredie a boj proti cezhraničnej zločinnosti.

1.2 Čiernomorská synergie by tiež mala prispieť k podpore európskeho sociálneho modelu a zásad sociálneho a občianskeho dialógu. Rovnako by sa mala zameriavať na obmedzovanie chudoby v čiernomorskom regióne v spolupráci s príslušnými medzinárodnými organizáciami.

1.3 EHSV vyzýva vlády krajín čiernomorského regiónu, regionálne a medzinárodné organizácie, aby zapojili občiansku spoločnosť do regionálneho dialógu a spolupráce a poskytnú novú perspektívu v hlavných oblastiach, akými sú udržanie politickej stability, demokracia, právny štát, ľudské práva a základné slobody; podpora hospodárskych reforiem, rozvoja a obchodu; spolupráca v oblasti dopravy, energetiky a životného prostredia a priame kontakty medzi občanmi.

1.4 Podľa názoru EHSV v čiernomorskom regióne existujú významné príležitosti a výzvy, ktoré si vyžadujú koordinovanú činnosť na regionálnej úrovni, do ktorej je začlenená občianska spoločnosť, najmä v kľúčových sektoroch, akými sú energetika, doprava, životné prostredie, pohyb a bezpečnosť.

1.5 EHSV víta rôzne súkromné a verejné iniciatívy, ktoré vznikajú s cieľom podporovať aktívnu účasť občianskej spoločnosti a sociálnych organizácií na formovaní budúcnosti regiónu. EHSV osobitne podporuje zapojenie existujúcich sietí spolupráce občianskej spoločnosti a sociálnych organizácií do Čiernomorského fóra pre partnerstvo a dialóg (Čiernomorské fórum) a Organizácie pre čiernomorskú hospodársku spoluprácu (BSEC).

1.6 EHSV podporuje vytvorenie a posilnenie úlohy národných hospodárskych a sociálnych rád a tripartitných komisií vo všetkých krajinách čiernomorského regiónu a rozvoj regionálnej spolupráce medzi tripartitnými štruktúrami v regióne. V krajinách, v ktorých nefungujú národné hospodárske a sociálne rady, treba podporiť sociálnych partnerov, aby sa zapojili do procesu konzultácií a vytvorili národné hospodárske a sociálne rady.

1.7 EHSV odporúča komplexný prieskum situácie občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov v krajinách čiernomorského regiónu.

1.8 EHSV a Medzinárodná organizácia práce (MOP) budú v novembri 2008 organizovať spoločnú konferenciu venovanú úlohe organizácií občianskej spoločnosti v krajinách čiernomorského regiónu: Vytváranie regionálnych sietí a podpora sociálneho dialógu. Do konferencie sa zapoja regionálne zainteresované strany a bude formou činnosti nadväzujúcej na toto prieskumné stanovisko.

2. Úvod

2.1 Výbor je poctený možnosťou odpovedať na žiadosť európskej komisárky pre vonkajšie vzťahy a európsku susedskú politiku pani Benity Ferrero-Waldner o vypracovanie prieskumného stanoviska na tému čiernomorskej synergie. Komisiu osobitne zaujíma hodnotenie toho, ako môžu byť organizácie občianskej spoločnosti (OOS) vo väčšej miere začlenené do uplatňovania oznámenia Komisie Rade a Európskemu parlamentu s názvom Čiernomorská synergie – nová iniciatíva regionálnej spolupráce, KOM(2007) 160 v konečnom znení.

2.2 EHSV teší prvé spoločné stretnutie ministrov zahraničných vecí 27 členských štátov EÚ s ich kolegami z krajín čiernomorského regiónu, ktoré sa konalo 14. februára 2008 v Kyjeve. Účasť EHSV v úlohe pozorovateľa na tomto stretnutí bola významným krokom k realizácii Čiernomorskej stratégie pre regionálnu spoluprácu.

2.3 Integrovaný rozvoj v čiernomorskom regióne

2.3.1 Čiernomorský región⁽¹⁾ je geografická oblasť s bohatými prírodnými zdrojmi, ktorá má strategickú polohu na rozhraní medzi Európou, Strednou Áziou a Blízkym východom. EÚ má viac než kedykoľvek predtým priamy záujem na prosperite, stabilite a bezpečnosti čiernomorských susedov⁽²⁾ Európskej únie a pripisuje týmto faktorom strategický význam. Čiernomorský región predstavuje trh s veľkým rozvojovým potenciálom dosahujúci na 200 miliónov obyvateľov, križovatku energetických a dopravných trás, oblasť, kde sa spájajú rôzne kultúry, ako aj oblasť nevyriešených konfliktov.

2.3.2 V tejto súvislosti sú relevantnými tri politiky EÚ: predvstupový proces v prípade Turecka, európska susedská politika v prípade piatich východných partnerov v rámci ESP (Ukrajina, Moldavsko, Gruzínsko, Arménsko, Azerbajdžan), ktorí sa tiež zapájajú do čiernomorskej spolupráce a strategického partnerstva s Ruskou federáciou vychádzajúcou zo štyroch spoločných priestorov.

2.3.3 EHSV schvaľuje príspevok Komisie k celej škále parciálnych iniciatív regionálneho významu: ľudské práva a osobné slobody; právny štát, spolupráca v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti; obchodná a hospodárska integrácia a konvergencia v regulačnej oblasti; doprava, námorná politika, energetika; životné prostredie; informačná spoločnosť; zamestnanosť, sociálna politika a rovnaké príležitosti; ľudský kapitál, vzdelávanie a verejné zdravie.

2.3.4 Podľa názoru EHSV existujú v čiernomorskom regióne významné príležitosti a výzvy, ktoré si vyžadujú koordinovanú činnosť na regionálnej úrovni, osobitne v kľúčových odvetviach, akými sú energetika, doprava, životné prostredie, pohyb a bezpečnosť.

2.3.5 EHSV sa domnieva, že existencia rôznych formátov, prístupov a politík čiernomorských regionálnych organizácií a iniciatív spolupráce zdôrazňuje rozsah, do akého môže byť určená spolupráca na rozvoji a riadení synergie v čiernomorskej oblasti. Prehľad existujúcich regionálnych organizácií, iniciatív spolupráce, programových centier a centier pre politickú analýzu je uvedený v prílohách.

2.4 Ciele EÚ v čiernomorskom regióne

2.4.1 Počas uplynulých 15 rokov Európska únia vyvinula významnú činnosť týkajúcu sa čiernomorského regiónu, s cieľom stimulovať demokratické snahy, podporiť hospodárske reformy a sociálny rozvoj, chrániť stabilitu a udržiavať regionálnu spoluprácu.

2.4.2 EHSV sa domnieva, že väčšia účasť EÚ by mala dopĺňať dvojstranné snahy, posilniť regionálnu spoluprácu, zabezpečiť väčšiu súdržnosť a politické usmernenie a zacieliť politickú pozornosť na regionálnej úrovni, čo podporí rozvoj žiadanej

zóny stability, prosperity a spolupráce, na ktorej sa podieľajú jej všetci budúci susedia.

2.4.3 EHSV sa domnieva, že regionálny prístup k čiernomorskej oblasti by mal byť cieleň a nemal by sa využívať ani na poskytnutie alternatívy k členstvu v EÚ, ani na určenie konečných hraníc EÚ.

3. Charakteristiky organizácií občianskej spoločnosti čiernomorského regiónu

3.1 Historické, politické a sociálno-ekonomické zázemie v desiatich krajinách čiernomorskej oblasti a následne aj podmienky pre občianske spoločnosti sa vo výraznej miere odlišujú. Počas sovietskeho obdobia boli „sociálne subjekty“ alebo „profesionálna spolupráca“ zredukované vládnuou stranou režimu na obyčajné „nástroje“. V oblasti čiernomorského regiónu túto skutočnosť možno považovať za spoločnú charakteristiku s výnimkou Turecka a Grécka. Od začiatku 90. rokov minulého storočia sa všetky krajiny strednej a východnej Európy veľmi rýchlo zapájali do procesu politickej a hospodárskej transformácie, ktorý mal výrazné vplyvy na občianske spoločnosti.

3.2 EHSV presadzuje podporovanie posilnenej spolupráce medzi EÚ a krajinami čiernomorského regiónu založenej na zdieľanom chápaní spoločných hodnôt, základných slobôd, záväzku k otvorenej spoločnosti a dialógu vychádzajúceho z nezávislosti partnerov občianskej spoločnosti.

3.3 EHSV sa domnieva, že nasledujúce skutočnosti predstavujú hlavné dôvody pomalého rozvoja OOS v čiernomorskom regióne: nedôraznosť systému súdnictva a jeho závislosť od vlád, vo väčšine prípadov systém súdnictva chráni pred občianskymi záujmami úradov; nedostatok vyváženého rozdelenia úradnej moci a zodpovednosti medzi centrálnymi a miestnymi orgánmi; zväzujúce trestné a fiškálne funkcie vlád; manipulovanie úradníkov prostredníctvom korupcie a úplatkárstva; pretváranie občianskych práv a slobôd na neexistujúce pojmy; obmedzenie prístupu verejnosti k informáciám; vlády, ktoré udržiavajú predstieraný dialóg s vybranými zástupcami takzvanej občianskej spoločnosti; nedostatočné právne a hospodárske podmienky na podporu skutočne slobodných organizácií občianskej spoločnosti; OOS fungujú na základe medzinárodnej alebo korporátnej finančnej pomoci; nedostatočný rozvoj kultúry demokracie.

3.4 Je potrebné vypracovať komplexnú a komparatívnu štúdiu týkajúcu sa situácie organizácií občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne. Táto štúdia sa musí zamerať na výzvy, ktoré predstavuje súčasná situácia v regióne, musí sa sústrediť na existujúce možnosti pre organizácie občianskej spoločnosti vrátane úlohy regionálnej siete a musí analyzovať rozvíjajúce sa iniciatívy organizovanej občianskej spoločnosti na regionálnej a európskej úrovni. V štúdiu by sa tiež mali analyzovať sloboda združovania, registrácia a daňové pravidlá a postupy, sloboda prejavu, fungovanie tripartitných konzultácií.

(1) Čiernomorský región zahŕňa Grécko, Bulharsko, Rumunsko a Moldavsko na západe, Ukrajinu a Rusko na severe, Gruzínsko, Arménsko a Azerbajdžan na východe a Turecko na juhu. Napriek tomu, že brehy Čierneho mora nesiahajú k Arménsku, Azerbajdžanu, Moldavsku a Grécku, história, blízkosť a úzke prepojenia z nich robia prirodzené subjekty tohto regiónu.

(2) S prístupím Bulharska a Rumunska k EÚ sa z Čierneho mora stalo európske more.

4. Siete organizácií občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne

4.1 EHSV upozorňuje, že je zodpovednosťou občianskej spoločnosti a sociálnych organizácií rozhodnúť sa, akým spôsobom bude prebiehať ich organizácia na vnútroštátnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni.

4.2 EHSV schvaľuje prístup Komisie, v rámci ktorého Komisia nehodlá vytvoriť novú regionálnu štruktúru organizácií občianskej spoločnosti a podporuje rozvoj rozmeru občianskej spoločnosti v existujúcich sieťach, ako aj účasť organizácií občianskej spoločnosti v regionálnych a nadnárodných sieťach.

4.3 EHSV odporúča, aby siete organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych organizácií vytvorené na regionálnej úrovni rozvíjali užšie vzťahy s Organizáciou pre čiernomorskú hospodársku spoluprácu (BSEC), ktorá je platformou pre hospodársku spoluprácu v regióne a najvyvinutejšou medzivládnu organizáciou v čiernomorskom regióne. EHSV sa domnieva, že by bolo prospešné začleniť efektívne partnerstvo s organizáciami občianskej spoločnosti do politického smerovania a činnosti organizácie BSEC vo forme kľúčového rozmeru.

4.4 EHSV sa domnieva, že Čiernomorské fórum by sa mohlo stať platformou pre otvorený dialóg medzi vládami a organizovanou občianskou spoločnosťou, vychádzajúc z jeho skúsenosti so spájaním MVO z regiónu a uľahčovaním interakcie medzi vládami a mimovládami subjektmi. Toto fórum zriadili hlavy štátov viacerých čiernomorských krajín v roku 2006. Jeho cieľom nie je vytvoriť stálu štruktúru a nevykonáva duplicitne činnosti existujúcich mechanizmov spolupráce v regióne.

4.5 EHSV navrhuje, aby boli sieťam občianskej spoločnosti zverené nasledujúce prioritné oblasti spolupráce: určovanie spoločných záujmov, formulovanie strednodobých a dlhodobých stratégií zameraných na budovanie kapacity občianskej spoločnosti, podpora širších synergií medzi organizáciami občianskej spoločnosti, s cieľom pripraviť podmienky na úspech projektov regionálnej spolupráce, hodnotenie existujúcich nástrojov, hodnotenie vnútroštátnych a regionálnych kapacít, určovanie zásadných požiadaviek a príprava na budúcnosť iniciatívnym spôsobom.

4.6 Založené organizované siete organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych organizácií by mali byť otvorené účasti každej zainteresovanej organizácie občianskej spoločnosti v čiernomorskom regióne.

5. Hospodárske a sociálne rady v čiernomorskom regióne

5.1 EHSV spolupracuje s tromi národnými hospodárskymi a sociálnymi radami, a dvoma podobnými orgánmi z čiernomorského regiónu (v prílohe II sa uvádzajú podrobnosti o týchto orgánoch), ktoré sú činné aj v rámci Medzinárodnej asociácie národných hospodárskych a sociálnych rád (AICESIS):

— Bulharsko – Hospodárska a sociálna rada;

— Grécko – Hospodársky a sociálny výbor;

— Rumunsko – Hospodárska a sociálna rada – CES;

— Rusko – Verejná komora;

— Ukrajina – Národná tripartitná sociálna a hospodárska rada.

5.2 EHSV podpísal memorandum o porozumení s Verejnou komorou Ruskej federácie. Rovnako sa plánuje posilnenie spolupráce s ukrajinskou Národnou tripartitnou sociálnou a hospodárskou radou. V Rusku tiež existuje tripartitná komisia, ktorú by EHSV mal zapojiť do dialógu.

5.3 EHSV spolupracuje s Tureckom v rámci zmiešaného poradného výboru. EHSV podporuje reformu existujúcej hospodárskej a sociálnej rady v Turecku, s cieľom dosiahnuť, aby disponovala riadne stanoveným inštitucionálnym statusom a mohla byť súčasťou medzinárodných sietí hospodárskych a sociálnych rád.

5.4 V Moldavsku existuje Národná komisia pre poradenstvo a kolektívne vyjednávanie, tripartitný orgán založený na základe zákona o kolektívnom vyjednávaní. Tejto komisii predsedá prvý podpredseda vlády a služby sekretariátu poskytujú ministerstvo hospodárstva a obchodu, ktoré sa zaoberá aj pracovnými otázkami. Aj v Gruzínsku sa rozvíja hospodárska a sociálna rada, EHSV však v súčasnosti s týmito orgánmi nespupracuje.

5.5 V krajinách, v ktorých nefungujú národné hospodárske a sociálne rady, je potrebné podporiť sociálnych partnerov, aby sa zapojili do procesu konzultácií a vytvorili národné hospodárske a sociálne rady.

5.6 Malo by sa podporovať posilnenej spolupráce na regionálnej úrovni a medzinárodnej spolupráce medzi EHSV a hospodárskymi a sociálnymi radami čiernomorského regiónu. Z dlhodobého hľadiska by mohol EHSV prispieť k vytvoreniu siete medzi existujúcimi a rozvíjajúcimi sa hospodárskymi a sociálnymi radami, ako aj inými tripartitnými štruktúrami v regióne.

6. Účasť občianskej spoločnosti na formovaní vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných politík

6.1 Rozvíjajúca sa občianska spoločnosť poskytuje nový pohľad na hlavné otázky, preto EHSV vyzýva vlády čiernomorského regiónu, regionálne a medzinárodné organizácie, aby zapojili občiansku spoločnosť do efektívnejšej účasti na regionálnom dialógu. EHSV sa domnieva, že prioritná pozornosť by mala byť v rámci dialógu a spolupráce venovaná týmto štyrom oblastiam:

— udržiavanie politickej stability, demokracie, právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd;

— presadzovanie hospodárskych reforiem, rozvoja a obchodu;

— spolupráca v oblasti dopravy, energetiky a životného prostredia;

— priame kontakty medzi ľuďmi.

6.2 Udržiavanie politickej stability, demokracie, právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd

6.2.1 Prístup EHSV podporuje Komisiu, aby v plnej miere využila Čiernomorskú synergiu a Európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva na podporu cezhraničnej a regionálnej spolupráce medzi organizáciami občianskej spoločnosti. EHSV zdôrazňuje význam medzikultúrneho dialógu zameraného na urovnávanie sporov, vytvárajúceho priestor udržateľnej demokracie, právneho štátu a dobrej správy vecí verejných na miestnej a regionálnej úrovni.

6.2.2 Dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd vrátane rešpektovania nezávislosti sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti a slobody tlače by malo byť v centre vonkajšej politiky EÚ v dvojstranných vzťahoch a v regionálnom prístupe.

6.2.3 Čiernomorská synergia by tiež mala prispieť k podpore európskeho sociálneho modelu, zásady sociálneho a občianskeho dialógu. Rovnako by sa mala zameriavať na obmedzovanie chudoby v čiernomorskom regióne v spolupráci s príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä so Svetovou bankou a Medzinárodnou organizáciou práce (MOP).

6.3 Presadzovanie hospodárskych reforiem, rozvoja a obchodu

6.3.1 V uplynulom desaťročí došlo v čiernomorskom regióne k významným politickým, inštitucionálnym, makroekonomickým reformám a reformám v regulačnej oblasti. Medzi hospodárstvami krajín v regióne existujú výrazné rozdiely, pokiaľ ide o dostupnosť faktorov výroby, prírodných zdrojov, výrobnú kapacitu a veľkosť trhu. Krajiny čiernomorského regiónu sú na rôznych úrovniach rozvoja, v rôznych fázach realizácie reforiem, majú rôznu úroveň hospodárskej a sociálnej rovnováhy a kapacity reagovať na základné potreby svojich občanov. Krajiny v tomto regióne musia riešiť problémy neoficiálnej ekonomiky, korupcie, migrácie a chudoby.

6.3.2 Krajiny čiernomorského regiónu disponujú vysoko dynamickým súkromným sektorom. Ide o hlavný určujúci faktor konkurencieschopnosti hospodárstva a jeho dlhodobého rastového potenciálu. Mala by sa presadzovať podpora malých a stredných podnikov, s cieľom prispieť k rozvoju hospodárskej a sociálnej rovnováhy.

6.3.3 EHSV sa domnieva, že dlhodobá hospodárska udržateľnosť v čiernomorskom regióne je priamo prepojená so situáciou v oblasti životného prostredia, s rastúcou negatívnou externalitou, záležitosťami sociálnej zodpovednosti, dodržiavaním spoločných sociálnych noriem a rastúcim zmyslom pre zodpovednosť voči životnému prostrediu. EHSV zdôrazňuje význam posilňovania sociálnych služieb a služieb vzdelávania a kultúry dostupných všetkým občanom, s cieľom bojovať proti chudobe a nerovnosti.

6.3.4 EHSV zdôrazňuje potrebu skvalitnenia investičnej klímy, presadzovania reforiem trhového hospodárstva, podpory liberalizačných opatrení a pomoci v súlade so zásadami WTO, vytvorenia oblasti voľného trhu v čiernomorskom regióne. Vplyv technologickej inovácie by mohol otvoriť nové možnosti medzinárodnej spolupráce, vonkajších investícií a rozvoja služieb.

6.4 Spolupráca v oblasti dopravy, energetiky a životného prostredia

6.4.1 EHSV považuje čiernomorský región za geopoliticky a strategicky významnú oblasť, za región produkcie a transferu, pre diverzifikáciu dodávok energií do EÚ. EHSV je naklonený podpore rozmanitosti dodávok, ďalšieho posilnenia podpory určenia a vytvorenia novej, životaschopnej a bezpečnej infraštruktúry a dopravných koridorov, dodávateľov a trás.

6.4.2 Vzrastajúce ceny ropy a plynu, narastajúca závislosť EÚ od niekoľkých vonkajších dodávateľov a globálne otepľovanie znepokojujú aj krajiny čiernomorského regiónu. EÚ iniciovala diskusiu o potrebe európskej energetickej politiky, s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj, konkurencieschopnosť a bezpečnosť dodávok⁽³⁾. EHSV si uvedomuje, že zvyšovanie cien energií môže do veľkej miery ovplyvniť hospodársku a sociálnu rovnováhu v krajinách regiónu.

6.4.3 Nové trasy dodávok, akými sú napríklad transkaspický/transčiernomorský energetický koridor⁽⁴⁾ a plynovod Nabucco⁽⁵⁾ (projekt plynovodu, ktorý bude mať dĺžku 3 400 kilometrov a pretečie ním 31 miliárd kubických ton zemného plynu ročne), ako aj projekty INOGATE a TRACECA, by mali predstavovať primeraný rámec na vytvorenie konkurencieschopného energetického trhu. Rusko iniciuje vybudovanie plynovodu Južný prúd vedúceho z Ruska popod Čierne more cez Balkán a strednú Európu a plynovodu Severný prúd v Baltickom mori.

6.4.4 EHSV zdôrazňuje, že efektívne uplatňovanie vonkajšej politiky, pokiaľ ide o potenciálne nové energetické koridory zásobujúce ropou a plynom z čiernomorského a kaspického regiónu by malo byť založené na podpore Azerbajdžanu, s cieľom dosiahnuť jeho skutočnú nezávislosť ako dodávateľa energií, na pomoci pri vytváraní jeho vnútroštátnych odvetví ropy a zemného plynu a na podpore Gruzínska, Moldavska, Rumunska a Ukrajiny, ako kľúčových faktorov pri poskytovaní energetických tranzitných koridorov smerujúcich do európskeho priestoru. Malo by sa zohľadniť, že Rusko je tiež zainteresovanou stranou tohto procesu. EHSV navrhuje, aby boli európske podniky zapojené do rozvoja odvetvia ropy a zemného plynu a budovania ropovodov a plynovodov v plnej miere podporované. Cieľom EÚ by malo byť aj posilnenie úlohy Turecka ako faktora stability v regióne.

⁽³⁾ Európska rada na svojom zasadnutí 8. – 9. marca 2007 schválila energetickú politiku pre Európu. Následne bol vypracovaný dvojročný akčný plán (2007 – 2009).

⁽⁴⁾ Do koridoru sú začlenené projekty, ktoré už boli zrealizované, akým je ropovod Baku – Tbilisi – Ceyhan, ako aj energetická infraštruktúra, o ktorej sa v súčasnosti uvažuje alebo je v štádiu prípravy, ako napríklad ropovod Brody – Odesa a jeho prepojenia do Plocku, ropovody Konstanca – Omišalj – Terst, Burgas – Vlore a Burgas – Alexandropolis.

⁽⁵⁾ Projekt sprevádzajú problémy súvisiace s omeškami logistiky, so spormi o financovanie a s nedostatkom politickej vôle.

6.4.5 EHSV sa domnieva, že rozvoj politik šetrenia energie v čiernomorskom regióne by mal byť začlenený medzi kľúčové priority programov EÚ v oblasti spolupráce a technickej pomoci. Programy súvisiace s energetikou by mali prispieť k šetreniu energie, znižovaniu nákladov a obmedzovaniu znečistenia.

6.5 Priame kontakty medzi ľuďmi

6.5.1 EHSV víta blížiaci sa program cezhraničnej spolupráce pre čiernomorskú oblasť podporený v rámci finančného nástroja európskej susedskej politiky (ENPI 2007 – 2013) a zdôrazňuje význam podpory priamych kontaktov medzi ľuďmi, najmä medzi ľuďmi mladej generácie, v krajinách čiernomorského regiónu.

6.5.2 EHSV podporuje ďalšie posilnenie spolupráce, s cieľom zvýšiť vzájomné povedomie krajín a podporiť hospodárske, sociálne a kultúrne kontakty a presadzovanie výmeny medzi

ľuďmi, ktoré sú spôsobom konsolidácie trvalého rastu, prosperity, stability a bezpečnosti v čiernomorskom regióne.

6.5.3 EHSV kladie dôraz na nevyhnutnosť efektívneho uplatňovania dohôd o zjednodušení vízového režimu a dohôd o readmisii, ktoré by uľahčili vzdelávacie výmeny a výmeny mládeže, kontakty medzi podnikmi, mobilitu výskumných pracovníkov, ktorá je súčasťou narastajúcej výskumnej spolupráce, kontakty medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi, MVO a kultúrnymi skupinami.

6.5.4 Priame kontakty medzi ľuďmi môžu podporiť spoluprácu v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a výskumu zdôrazňujúcich význam posilnenia medzikultúrneho dialógu prostredníctvom dostupných programov EÚ⁽⁶⁾. Kontakty medzi podnikmi a spolupráca medzi organizáciami zamestnávateľov by mala byť aktívne podporovaná, s cieľom vytvoriť užšie prepojenia a výmenu skúseností a štandardov činností.

V Bruseli 9. júla 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ Tempus, Erasmus Mundus, Siedmy rámcový program v oblasti výskumu, Program cezhraničnej spolupráce pre čiernomorskú oblasť.

PRÍLOHA I

PREHLAD REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE V ČIERNOMORSKEJ OBLASTI

1. Organizácie sú rozdelené do štyroch kategórií určujúcich zúčastnené krajiny a ciele regionálnej spolupráce:
 - 1.1 Prvá kategória – inštitucionalizované organizácie s dobre zadanou štruktúrou.
 - **Organizácia pre čiernomorskú hospodársku spoluprácu – BSEC** (Albánsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bulharsko, Gruzínsko, Grécko, Moldavsko, Rumunsko, Rusko, Srbsko, Turecko, Ukrajina; 13 pozorovateľov vrátane EÚ a USA) realizuje viacstranné politické a hospodárske iniciatívy zamerané na podporu interakcie medzi členskými štátmi organizácie.
 - **Organizácia čiernomorskej komisie – Čiernomorská komisia** (Bulharsko, Gruzínsko, Rumunsko, Rusko, Turecko a Ukrajina) sa zameriava na ochranu Čierneho mora proti znečisteniu a uplatňovanie Bukureštského dohovoru a Čiernomorského strategického akčného plánu.
 - **Organizácia pre demokraciu a hospodársky rozvoj – GUAM** (Azerbajdžan, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina) sa zameriava na vytvorenie európsko-ázijského transkaukazského dopravného koridoru a spoločného priestoru integrácie a bezpečnosti v krajinách regiónu organizácie GUAM.
 - **Čiernomorská pracovná skupina pre spoluprácu námorných ozbrojených síl – BLACKSEAFOR** (Bulharsko, Gruzínsko, Rumunsko, Rusko, Turecko a Ukrajina) prispieva k posilneniu vzájomnej dôvery krajín a stability v regióne prostredníctvom posilnenej spolupráce a interoperability medzi námornými ozbrojenými silami.
 - **Spoločenstvo nezávislých štátov – SNŠ** (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Rusko, Tadžikistan, Ukrajina a Uzbekistan) Turkménsko je pridruženým členom. Spoločenstvo nezávislých štátov sa snaží o vytvorenie spoločného hospodárskeho priestoru založeného na zásadách voľného pohybu tovaru, služieb, pracovníkov a kapitálu.
 - **Únia čiernomorských a kaspických podnikových konfederácií – UBCCE** (zástupcovia súkromného sektora, priemyselných organizácií a organizácií zamestnávateľov z Albánska, Azerbajdžanu, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Gruzínska, Grécka, Iránu, Kazachstanu, Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko, Rakúska, Rumunska, Srbska a Turecka) sa zameriava na presadzovanie prijatia politik vedúcich k lepšiemu fungovaniu trhového hospodárstva a posilňuje rozvoj konkurenčného prostredia, ktoré podporuje udržateľný rast v čiernomorskom regióne a v regióne Kaspického mora.
 - 1.2 Druhá kategória – fóra bez formálnej štruktúry na prijímanie rozhodnutí.
 - **Čiernomorské fórum pre partnerstvo a dialóg⁽¹⁾** – **Čiernomorské fórum** (Arménsko, Azerbajdžan, Bulharsko, Gruzínsko, Grécko, Moldavsko, Rumunsko, Turecko a Ukrajina) je platformou pre spoluprácu a záväzkom k rozvoju novej regionálne stratégie a spoločnej vízie.
 - **Parlamentné zhromaždenie Susedstvo EÚ – Východ (EURO-NEST)**. Európsky parlament sa v novembri 2007 rozhodol vytvoriť spoločné viacstranné fórum EP s parlamentmi Ukrajiny, Moldavska, Arménska, Gruzínska a Azerbajdžanu, ako aj prodemokratických pozorovateľov z Bieloruska.
 - **Spoločenstvo demokratickej voľby – CDC** (Členovia: Estónsko, Lotyšsko, Litva, Gruzínsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Moldavsko, Rumunsko, Rusko, Slovinsko a Ukrajina; účastníci: Azerbajdžan, Bulharsko, Česko, Maďarsko a Poľsko; pozorovatelia: USA, EÚ, Rada Európy a OBSE) sa zameriava na dosiahnutie vyšších štandardov trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom posilnenia regionálnej spolupráce, podpory demokracie a ochrany ľudských práv.
 - **Čiernomorská sieť MVO – BSNN** (združenie 60 MVO z Bulharska, Gruzínska, Rumunska, Ruska, Turecka a Ukrajiny) je OOS, ktorej cieľom je ochrana životného prostredia, presadzovanie demokratických hodnôt a trvalo udržateľný rozvoj v regióne.
 - **Iniciatíva z Baku⁽²⁾** – (partneri: Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Irán, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Ukrajina, Uzbekistan, Tadžikistan, Turecko, Turkménsko; pozorovateľ: Rusko; zástupcovia EÚ: GR pre dopravu a energetiku, GR pre vonkajšie vzťahy, Úrad pre spoluprácu EuropeAid) sa zameriava na progresívnu integráciu energetických trhov čiernomorského a kaspického regiónu s trhmi EÚ.

⁽¹⁾ Fórum je iniciatívou Rumunska.

⁽²⁾ Iniciatíva prepojená s kooperačným programom INOGATE.

1.3 Tretia kategória – programy, ktoré rozvíja najmä EÚ

- **Medzištátna preprava plynu a ropy do Európy (INOATE)**, (Bulharsko, Gruzínsko, Moldavsko, Rumunsko, Turecko, Ukrajina a ďalších 15 krajín) je medzinárodným programom spolupráce, ktorý podporuje regionálnu integráciu systémov ropovodov a plynovodov a uľahčovanie prepravy ropy a plynu.
- **Dopravný koridor Európa – Kaukaz – Ázia (TRACECA)**, (Arménsko, Azerbajdžan, Bulharsko, Gruzínsko, Moldavsko, Kazachstan, Kirgizsko, Rumunsko, Tadžikistan, Turecko, Ukrajina, Uzbekistan, Turkménsko) sa zameriava na zlepšenie obchodu a dopravy v rámci koridoru Európa – Kaukaz – Ázia.
- **Pracovná skupina pre Dunaj a Čierne more – DABLAS** (Bulharsko, Gruzínsko, Moldavsko, Rumunsko, Rusko, Turecko, Ukrajina a deväť ďalších krajín, sekretariát Medzinárodnej komisie pre ochranu Dunaja – ICPDR, ako aj Čiernomorská komisia, medzinárodné inštitúcie pre financovanie a Európska komisia) sa zameriava na koordináciu činností medzi všetkými finančnými nástrojmi, ktoré sú činné v regióne. Do rôznych činností pracovnej skupiny DABLAS za zapája občianska spoločnosť.

1.4 Štvrtá kategória – analýza a financovanie politických iniciatív

- **Nemecký Marshallov fond – Čiernomorský trust pre regionálnu spoluprácu (BST)** (funguje v Bulharsku, Gruzínsku, Moldavsku, Rumunsku, Rusku, Turecku a na Ukrajine) je verejno-súkromným partnerstvom, ktorého cieľom je obnovenie dôvery a posilnenie verejných inštitúcií, potvrdenie hodnoty účasti občanov na demokratickom procese a podpora regionálnych a cezhraničných prepojení vo verejnom, súkromnom a neziskovom sektore.
- **Medzinárodné centrum pre čiernomorské štúdie – ICBSS**, (Albánsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bulharsko, Gruzínsko, Grécko, Moldavsko, Rumunsko, Rusko, Srbsko, Turecko a Ukrajina). ICBSS je nezávislým výskumným a vzdelávacím centrom pre aplikovaný výskum zameraný na politiku, s cieľom vytvoriť kapacity a podporiť vedomosti o čiernomorskom regióne. Je pridruženým orgánom organizácie BSEC.
- **Iniciatíva krízového manažmentu (CMI)** je nezisková organizácia, ktorá realizuje iniciatívu s názvom Účast občianskej spoločnosti na európskej susedskej politike – Regionálny prístup k riešeniu konfliktov. Cieľom tejto iniciatívy je vytvorenie siete regionálnych partnerstiev štyroch vedúcich MVO/think-tankov z Arménska, Azerbajdžanu, Gruzínska a Moldavska podporu dialógu občianskej spoločnosti s príslušnými vládami.

PRÍLOHA II

SPOLUPRÁCA EHSV S HOSPODÁRSKÝMI A SOCIÁLNYMI RADAMI V ČIERNOMORSKOM REGIÓNE

Hospodárska a sociálna rada Bulharska bola zriadená predpisom o hospodárskej a sociálnej rade v roku 2001. Rada je poradným orgánom a skladá sa z predsedu a 36 členov, ktorých menujú riadiace orgány zastupiteľských organizácií na vnútroštátnej úrovni: 12 členov z organizácií zamestnávateľov; 12 členov z organizácií zamestnancov a pracovníkov a 12 členov z iných organizovaných skupín, medzi ktorými sú zahrnutí dvaja nezávislí vedeckí pracovníci menovaní radou ministrov. Prijíma stanoviská k právnym predpisom, národným programom, národným plánom a zákonom národného zhromaždenia. Rada vydáva výročné memorandá o hospodárskom a sociálnom rozvoji a analyzuje aj hospodárske a sociálne politiky.

Hospodársky a sociálny výbor Grécka (OKE) bol zriadený zákonom č. 2232/1994. Je tripartitnou organizáciou zastupujúcou záujmy zamestnávateľov, zamestnancov a rôznych záujmových skupín pozostávajúcich z poľnohospodárov, zástupcov slobodných povolání, miestnych samospráv a spotrebiteľov. Výbor OKE sa skladá z predsedu a 48 členov, ktorí sú rozdelení do troch skupín s rovnakým počtom členov. Cieľom výboru OKE je podpora sociálneho dialógu prostredníctvom formulovania spoločných stanovísk k záležitostiam týkajúcim sa spoločnosti vo všeobecnosti alebo jej jednotlivých skupín.

Hospodárska a sociálna rada Rumunska (CES) je vymedzená v rumunskej ústave (revidovanej v roku 2003) ako poradný orgán parlamentu a vlády v oblastiach určených zákonom o organizácii a fungovaní hospodárskej a sociálnej rady. Hospodárska a sociálna rada pozostáva zo 45 členov, ktorí sú menovaní takto: 15 členov menujú ako svojich zástupcov konfederácie zamestnávateľov na národnej úrovni; 15 členov menujú ako svojich zástupcov konfederácie odborových zväzov na národnej úrovni a 15 členov menuje vláda. Hospodárska a sociálna rada má poradnú funkciu na rozvíjanie stratégií a hospodárskych a sociálnych politik a zohráva úlohu mediátora v prípade sporov medzi sociálnymi partnermi.

Verejná komora Ruskej federácie bola zriadená na základe federálneho zákona č. 32 zo 4. apríla 2005. Komora sa skladá zo 126 členov: 42 členov vymenovaných ruským prezidentom, ktorí volia 42 iných členov z organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacej na vnútroštátnej úrovni; potom týchto 84 členov vyberá 42 ďalších členov zo zoznamu organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacej na regionálnej úrovni. Členovia pracujú v 18 komisiách, ako aj v pracovných skupinách, v ktorých sú zastúpení aj externí odborníci. Komora pripomienkuje návrhy nových právnych predpisov, skúma existujúce právne predpisy a vydáva vlastné správy.

Národná tripartitná sociálna a hospodárska rada Ukrajiny bola vytvorená na základe prezidentskej vyhlášky v roku 2005 a je poradným orgánom prezidenta republiky. Rada pozostáva zo 66 členov: 22 členov z radov zástupcov rôznych profesií a profesijných združení, 22 zástupcov organizácií zamestnávateľov a 22 zástupcov ukrajinského kabinetu ministrov na úrovni zástupcov ministrov. Radu pri rozvíjaní občianskeho a sociálneho dialógu na vnútroštátnej úrovni podporuje Medzinárodná organizácia práce (MOP).

Zmiešaný poradný výbor EÚ – Turecko sa skladá z 18 členov EHSV a 18 členov zastupujúcich organizovanú občiansku spoločnosť v Turecku. Výbor sa stretáva dvakrát ročne (raz v Bruseli a raz v Turecku), s cieľom diskutovať o rôznych otázkach spoločného záujmu, ktoré sú podstatné pre občiansku spoločnosť. Hlavným cieľom je zabezpečiť začlenenie organizovanej občianskej spoločnosti do procesu prístupových rokovaní: činnosť súvisiaca s rôznymi otvorenými kapitolami, analýza hospodárskych a sociálnych dôsledkov uplatňovania *acquis* Spoločenstva, stretnutia s orgánmi EÚ a tureckými úradmi a vydávanie odporúčaní.
